

Handläggare
Holm KjellDatum
2014-11-27Diarienummer
NHO-2014-0249.33

Nämnden för hälsa och omsorg

Uppdrag om att utreda förutsättningarna för en försöksverksamhet enligt bostad först-modellen

Förslag till beslut

Nämnden för hälsa och omsorg föreslås besluta

att uppdra till kontoret att i samverkan med den blivande socialförvaltningen arbeta för ett genomförande av bostad först i enlighet med den inriktning som beskrivs i nedanstående rapport

Ärendet

Angående NHO:s uppdrag om att utreda förutsättningarna för en försöksverksamhet enligt bostad först-modellen

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i september 2012 att bifalla en motion från Malena Ranch och Maria Gardfjäll (bägge MP) och att uppdra till NHO att i samråd med utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) utreda möjligheterna att starta ett försöksprojekt med bostad först inom ramen för NHO:s övergripande arbete inom området och inom angivna ekonomiska ramar. I nämndens uppdrag ingick även att inleda förhandlingar med Uppsalahem AB om att upplåta fem lägenheter till pilotprojekt enligt bostad först-modellen.

Bostad först-modellen

Bostad först-modellen har införts i några kommuner i landet som ett innovativt försök att komma tillrätta med hemlöshetsproblematik. Helsingborg och Stockholm var de första kommunerna som kom igång med projekt i större skala med målsättningen en förbättrad livskvalitet för målgruppen och på sikt självständigt boende.

Metoden bygger på synsättet om bostaden som ett grundläggande behov hos alla och går i korthet ut på att erbjuda hemlösa personer en permanent bostad utan att först behöva slussas mellan olika tillfälliga boendeformer beroende på personens missbrukssituation. Bostäderna är integrerade i det ordinarie bostadsbeståndet, man bor således bland andra hyresgäster. Personen får ett förstahandskontrakt, i allmänhet med besittningsrätten bortförhandlad för en viss provotid som kan variera mellan olika kommuner. Först därefter kan den enskilde erhålla ett villkorslöst

tillsvidarekontrakt. En annan princip är att bostaden å ena sidan och stödinsatser/behandling å andra sidan är separerade från varandra. Inga krav ställs således angående den enskildes medverkan i behandling eller andra stödinsatser som en förutsättning för att få en bostad.

Erfarenheter från olika kommuner

I de kommuner som genomfört bostad först har sedan olika modeller utvecklats i form av mobila team som ger den boende stöd i boendesituationen och även finns tillhands för hyresvärden i händelse av störningar i förhållande till grannar.

Helsingborgs kommun har bedrivit bostad först sedan 2010 enligt en modell där personerna ska ha en bedömd motivation för eget boende och beredda att medverka i veckovisa möten angående sin bostadssituation. Projektet inleddes med 20 bostäder som man nu avser att utöka med ytterligare fem lägenheter.

En slutrapport genomförd av Lunds universitet har presenterats där resultatet redovisas för de 19 personer som hittills ingått i projektet. Av dessa har tre personer blivit uppsagda från sitt kontrakt vilket innebär att målet om en kvarboendenivå på minst 80 procent är uppnått så långt. Andra effekter som beskrivs i utvärderingen är att personerna har minskat sitt missbruk, ägnar mer tid åt aktiviteter och har ett starkare socialt nätverk.

Efter beslut i kommunstyrelsen har nu projektformen övergått i reguljär verksamhet. Den fortsatta ambitionen inom projektet är att minst 20 personer ska bor kvar efter två år.

I Stockholms stad har man valt en modell i form av ett partnerskapsprojekt mellan socialtjänsten, Stadsmissionen, Svenska bostäder och Lunds universitet. Erfarenheter från projektet visar på positiva resultat som bidragit till ökad boendestabilitet för målgruppen. En preliminär analys visar även på en viss kostnadsminskning jämfört med den mer traditionella kombinationen av boende och behandling. Något som överensstämmer med internationella studier av liknande projekt. Erfarenheterna från Stockholm visar på att personerna inom projektet hade en mer stabil och normaliserad boendesituation i jämförelse med en kontrollgrupp som utgjordes av personer ur den traditionella så kallade boendetrappan. Däremot hade personerna inom bostad först, i motsats till kontrollgruppen, inte minskat sitt bruk av droger under kontrollperioden som var sex månader.

I Örebro kommun har en liknande partnerskapslösning åstadkommit mellan kommunen och föreningslivet/kommunala bostadsföretag. Verdandi respektive RIA/Hela människan driver projektet i nära samverkan med Örebro kommun och det kommunala bostadsbolaget. Projektet drog i gång i maj 2013 och kommer att pågå i tre år. En första delutvärdering beräknas kunna presenteras i januari 2015.

Genomförande i Uppsala kommun utifrån kommunfullmäktiges uppdrag

Initiala kontakter har tagits med Uppsalahem för att sondera möjligheten till att erhålla fem lägenheter till ett pilotprojekt. Uppsalahem har förklarat sig villiga att bidra med fem lägenheter för ändamålet, vilket går utöver ordinarie kvot för tilldelning av lägenheter enligt gällande avtal. Lägenheterna beräknas kunna ställas till förfogande under första kvartalet 2015.

En projektplan kommer att upprättas där rollfördelningen mellan den blivande socialnämnden och hyresvärden regleras. Lägenheterna kommer att vara utspridda inom Uppsalahems olika bostadsområden och initialt upplåtas i form av andrahandskontrakt utan besittningsrätt.

Kring varje person kommer en individuell plan att upprättas där det framgår former för samverkan och hur den enskildes stödbehov ska tillgodoses. Den enskildes andrahandskontrakt kan övergå till ett permanent förstahandskontrakt efter ett år om allt förlöper väl.

Ekonomiska överväganden

Några samhällsekonomiska analyser har inte gjorts i Sverige angående bostad först men det finns internationella studier som visar på att metoden är kostnadseffektiv.

I Helsingborgs utvärderingsrapport redovisas de "direkta kostnaderna" uppgå till 120:-/individ och dygn d v s 3600:-/månad vilket man jämför med kostnaden för en stödboendeplats som i kommunen i genomsnitt uppgår till 740:-/dygn eller ca 22 000/mån.. Hur beräkningen av dygnskostnaden är gjord är dock något oklar. Uppenbart är att man inte slagit ut hela verksamhetskostnaden per individ och dygn och att beräkningen inte heller innefattar hyreskostnaden.

I de kommuner som studerats har budgetmedel uppgående till mellan 2 och 2,5 mkr/år avsatts för att organisera verksamheten. Dessa medel täcker driften av verksamheten inkluderande personal, lokaler och övriga omkostnader.

Kontorets bedömning är att en försöksverksamhet kommer att behöva bemannas med tre tjänster för att kunna tillhandahålla nödvändig administration, boendestöd, uppföljning med mera. Verksamhetens årskostnad beräknas inklusive verksamhetslokal samt övriga kringkostnader uppgå till ca 2 mkr. En möjlig alternativ lösning kan vara någon form av samordningslösning inom ramen för den blivande socialförvaltningens verksamhet.

Kontoret för hälsa, vård och omsorg

Tomas Odin
T f direktör

